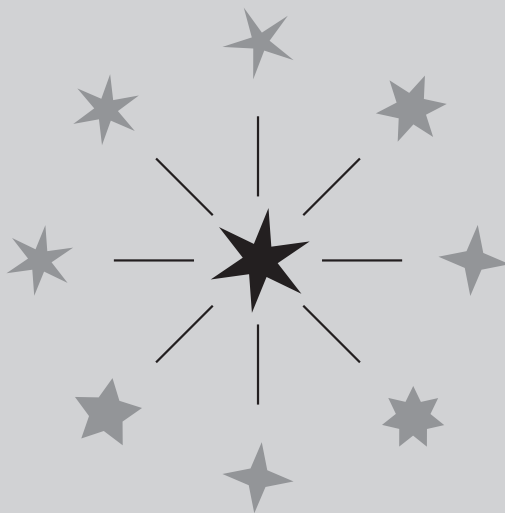

dotyky a spojenia

9. ročník martinského festivalu divadiel na Slovensku

festivalový žurnál 3

Horjan: Nemám rád slovenských hercov. Nie sú dobrí

Kto prišiel s nápadom spraviť o vás hru?

S nápadom prišiel Viliam Klimáček, ktorý ma už považuje za rekvizitu divadla GUnaGU, keďže tam hrám od roku 1997. Odkúsšal som si skoro všetky bratislavské divadlá a zakotvil som tu, kde hrám teraz takmer vo všetkom. Dostal som rakovinu, bol som v tanečnej show Let's dance a keď som vypadol, Vilo ma oslovil. Rozhodol sa, že mi daruje darček v podobe tejto hry. Veľmi chcel, aby to nebolo negatívne, aby sa to skončilo dobre. Presvedčili sme ho, aby sme tam nechali negatívnu emóciu, a to aj napriek tomu, že sa v GUnaGU snažíme robiť veci, ktoré končia otvorene alebo pozitívne. Mňa veľmi bavilo prežiť si vlastnú smrť. Bola to výzva.

Prečo ste chceli zomrieť?

Lebo život vždy končí smrťou. A som zástancom toho, aby sme ukázali aj odvrátenú stránku. Nie každý sa dostane z rakoviny.

Boli ešte ďalšie veci, ktoré ste v texte menili?

Text vznikal tak, že sme sa s Viliamom rozprávali. Mňa s Csongorom Kassaiom pozná dlho, Zuzku Šebovú kratšie. S Csongorom sme extrémne spätý ľudsky aj herecky, nie sme partneri, ale veľmi dobrí kamaráti. A Vilo má výborný cit na ľudí a pozorovací talent. Tak odpozoroval jeho a moje správane a dal to do textu.

Chceli ste hrať sám seba? Nechceli ste, aby vás hral niekto iný?

Chcel, som exhibicionista a veľký narcis. Herec bez toho by na javisko nevošiel.

Ale nie každý hrá seba.

Pre mňa je to posolstvo. Keď už médiá zo mňa urobili modlu homosexuálov a zároveň vlajkonosiča, aj keď ním naozaj nie som, tak som si povedal, že to využijeme, aby sme urobili aj propagáciu tohto života.

Keď ste už hrali seba samého, je ešte niečo väčšie, čo by ste mohli hrať?

Splnil som si sen. Som typ herca ktorý nehrá s každým, vyberám si s kým som na javisku. Nechcem, aby to bolo arogantné či namyslené, ale tak to je. Necítim sa s každým dobre. A robím v živote len veci, ktoré ma bavia a takto sa dokážem predierať.

Vyrovnáva sa naše divadlo dobre s témou homosexuality?

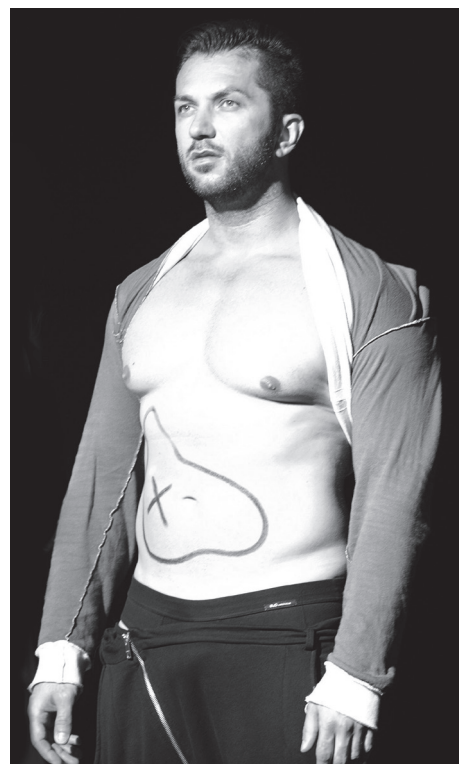
Vôbec neviem, lebo ho nesledujem. Divadlo sledujem len do tej miery, že ho hrám 25-krát do mesiaca. Hry si vyberám podľa témy a režiséra, ktorý ma osloví. A musia ma oslovíť aj kolegovia na javisku.

Máte black list?

Mám. A dosť dlhý. Nemám rád slovenských hercov. Nie sú dobrí. Nemyslím si, že je tu veľa dobrých hercov.

Nevedia hrať?

Nevyhovujú môjmu estetickému cíteniu. Neponzerám slovenské televízie, neznášam seriály, nechcem vedieť, ktorí kolegovia tam hrajú, lebo ma to vyrušuje. Mám svoje cítenie na prejav a možno je to veľmi egoistické, ale ja si veľmi potrpím na tom, kto so mnou ako hrá.

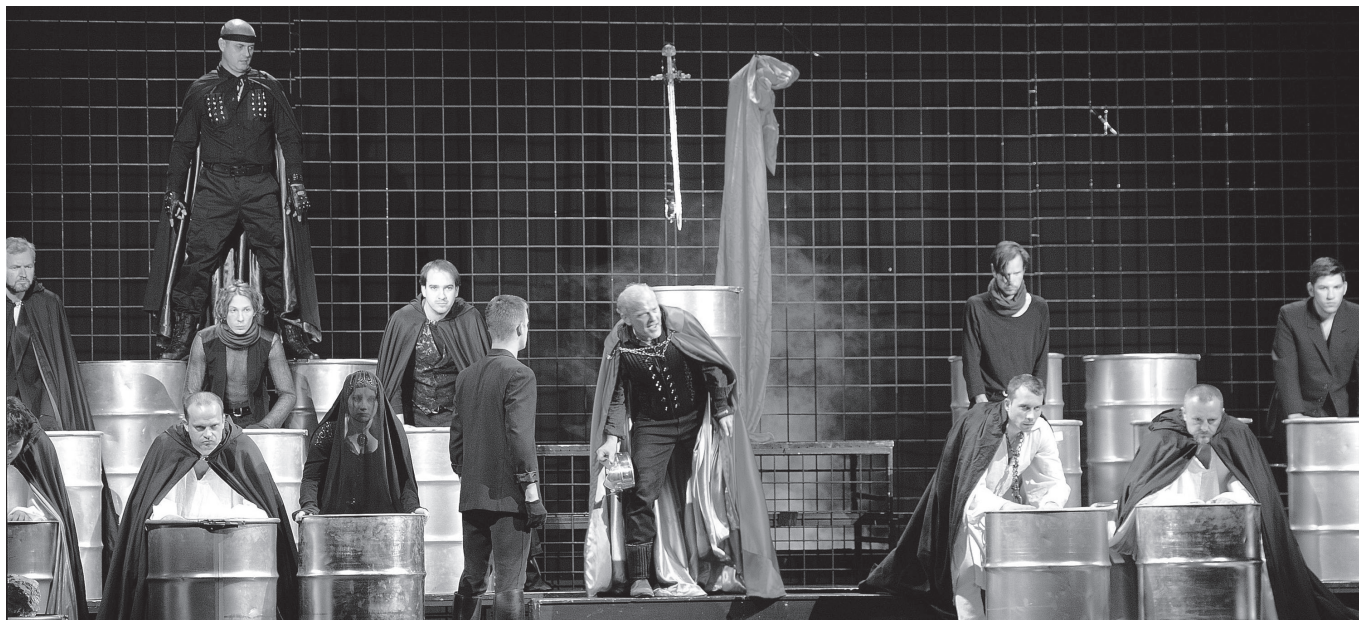

Nemáte obavy, že sa zacyklíte? Hráte s rovnakými ľuďmi, možno vás o chvíľu zaškatulkujú len na úlohy homosexuálov.

Už sa to stalo. Nie som od toho ďaleko. Divadlo, ktoré robím ma veľmi baví. Práve som začal s Viliamom skúšať novú hru, kde hrám celkom inú postavu ako doteraz, a mal by som skúšať v obrovskom divadle a úplný protipól seba samého, heterosexuála, tvrdého drsného. Divadlo ma baví, ale neviem či ma bude baviť do smrti. Dnes musia byť v divadle mená, ktoré predávajú, je to veľmi dôležité. Zatiaľ moje meno predáva, ale do kedy, neviem.

Inscenácia Mutanti sa dobre predáva?

Mysleli sme si, že to nebude extrémne populárne. Máme mnoho predstavení, ktoré sú komerčné a sú práve na to, aby sa predávalo divadlo. Tu vystupujú známe mená, ale téma veľa ľudí nepriláka.

William Shakespeare: Richard III.
Jókaiho divadlo v Komárne

Veľa kriku pre nič

Shakespeareova historická tragédia Richard III. sa objavila na programe Dotykov a spojení aj minulý rok. Po inscenácii Mariána Pecka v produkcii Letných shakespearovských slávností svoju interpretáciu teraz doviezlo komárňanské Jókaiho divadlo v réžii Martina Hubu. Ten sa s touto hrou taktiež stretol už po druhýkrát. V júni minulého roku ju uviedol v rámci českej sekcie Letných shakespearovských slávností v Prahe. Opäť sa teda zopakoval postup režiséra, naštudovať jednu hru a potom ju uviesť v ďalšom divadle. A to ešte v podobnom, ak nie totožnom režijnom postupe. Pred dvomi rokmi sme na Dotykoch mohli sledovať komárňanský Višňový sad ako slabšiu repliku inscenácie z SND. Dokonca jeho Tri sestry našli svoje kópie v Komárne, na VŠMU aj na pražskom DAMU. Je teda otázne, je toto kopírovanie jednej inscenácie, ktorá aj tak nemá silnejšie interpretačné ani režijné zázemie, je produktívne a vôbec umelecké?

V prípade Hubových inscenácií Richarda III. môžeme (pri pražskom naštudovaní len podľa fotografií) tiež sledovať podobné znaky režijného prístupu a výtvarnej stránky. Danosťami scény pod holým nebom a priestoru kamenného divadla sa však naštudovania výrazne líšia. Teda aspoň predpokladáme. Komárňanská inscenácia zaujme v prvých minútach. Chladná železná scéna predstavujúca akúsi klietku, kde postavy ako divé zvery bojujú o svoju pravdu a moc, herci zahalení v čiernych plášťoch spúšťajúci na Richarda svoje kliatky. Atmosféra mystiky, tajomna

a tragiky sršiacaj zo všetkých strán však ostáva ukotvená len v týchto prvých minútach. Prvá polovica inscenácie inak trpí monotónnym tempom a statickosťou. Podobne ako pri iných Hubových réžiách má hlavné postavenie herec a jeho prejav, lenže k výraznejším režijným nápadom, aranžmánom či práci aj s inými divadelnými komponentmi nedochádza. Tak inscenácia začne rýchlo nudiť. Nehovoriac aj o častej stereotypnosti hereckého prejavu. Huba hercov totiž viedol v príliš ostrých, expresívnych, polohách, ale v ich herectve často chýbal spodný plán a predovšetkým pokojnejšia, civilnejšia, emócia. Do situácie sa rútili rýchlym spádom a veľkým krikom, ale týmto tempom vystavaná latka im nedovolila, aby svoj prejav emočne diferencovali a ukázali aj jemnejšie odtiene Shakespeareových charakterov. Druhá časť sa niesla v pokojnejšom tóne a aj práca s výtvarnou stránkou naberala na funkčnosti. Dovtedy oceľové sudy v úzadí scény tvorili len rekvizitu, s ktorou sa výraznejšie nepracovalo. Najlepšou situáciu, kde režisér využil túto, inak dovtedy stacionárnu súčasť výtvarného riešenia, boli monológy Richarda a Grófa z Richmondu, keď herci postupne počas svojej repliky skokmi postupovali stále vyššie, aby sa čím skôr dostali k vytúženej moci (meč zavesený v centre mreže). Taktiež popravy prezentované pohodením obete na sud a následné prekrytie jej hlavy krvavým plátňom patrilo k tým šťastnejším nápadom. Inak sa inscenácia umárala v prídlhých monóloch (často prvoplánovo mierených do

hľadiska) a dialógov bez výraznejšie režijného pnutia a nápadu.

Attila Mokos svojho Richrada predstavil ako dokonalého manipulátora, ktorý sa vie jednoducho, ale vždy racionálne orientovať v zložitých vzťahoch na kráľovskom dvore a predovšetkým vo svojich intrigách. Jeho striedanie polôh, emočných strihov a hereckých skratiek inscenáciu oživovalo a doslova viedlo. Okrem neho najviac upútala Anita Szabó Szvrček, ktorá postavu Alžbety kreovala v chladných tónoch hrdej kráľovnej s pevným gestom a stále prítomným motívom nepoddania sa nespravodlivému osudu.

Za posledné tri roky sa Richard III. dostal na slovenské javiská už po tretíkrát (Letné shakespearovské slávnosti, VŠMU, Jókaiho divadlo). Teda táto hra o desivom politickom vzostupe krvilačného karieristu má slovenským divákom asi aj dnes čo povedať. A to nemusia mať herci na sebe súčasné kostýmy. Len komárňanská inscenácia sa sústreďuje výhradne na pretlmočenie príbehu osudu hlavnej postavy. Chýba výraznejší interpretačný kľúč a téma, o ktorej chcel režisér vypovedať. Inscenácia tak prináša na javisko laickým divákom málo známy Shakespeareov text, veľa kriku a potenciálnu výtvarnú stránku. Len všetko ostalo na pol ceste, ako väčšina réžii Martina Hubu, kde vládne herecká expresia, len to je niekedy pre celistvý javiskový tvar primálo.

Karol Mišovic

Neil LaButte: Tučné prasa
Divadlo Jonáša Záborského Prešov

Doba je zlá. A ďalej?

Inscenácie *Tučné prasa* Divadla Jonáša Záborského i *Mutanti* divadla GUnaGU priniesli témy, ktoré možno vnímať ako naliehavé, témy, ktoré poukazujú na to, že súčasná spoločnosť je rovnakou mierou civilizovaná i necivilizovaná zároveň. Človek, neustále ovládaný predsudkami, si zo strachu z nového, iného a nepoznaného silou vyznačuje vlastné teritórium. Táto klišéovitá fráza je napriek svojej obohranosti stále pravdivá. Prešovská i bratislavská inscenácia tematizujú spomínané na pôde (ne)fungujúcich medziludských i partnerských vzťahov, otvorene hovoria o diskriminácii, ktorou častujeme „tých iných“, avšak ostávajú iba v rovine konštatovania.

Inscenácia Divadla Jonáša Záborského v intenciách dramatickej predlohy Neila LaButtea speje k posolstvu, že doba je zlá a ani čistá láska, ktorá vraj hory prenáša, na predsudky nestačí. Vzťah Toma a Heleny stroskotáva na jej fyzickom, pre dnešnú spoločnosť neprijateľnom zjave. Vo svete, kde vládne kult tela, s intelektom nepochodíš. Umne vystavaný konflikt postupne zaniká v reťazní situácií, v ktorých sa Tom spočiatku snaží poprieť svoju spojitosť s Helenou a neskôr zakryť, že sa za ňu v skutočnosti hanbí. Nič viac, nič menej. Pretlak podobných obrazov prehluší i možno najzaujímavejší moment v závere, kedy je zamilovaná Helena ochotná pre Toma obetovať samú seba a ustúpiť zo svojho

rozhodnutia nepodľahnúť diktátu spoločnosti. Vzťah sa napriek tomu končí rozchodom a inscenácia rozpačitým záverom. Dnešok čistému citu nepraje i láska je zrejme na prídell tým lepším/krajším.

Podobne pár Viktor a René z hry Viliama Klimáčka žijú v ťažkých časoch. V dobe, ktorá na jednej strane poukazuje, že homosexualita nie je neprirodená, no na strane druhej im sama nadáva do buzerantov. René a Viktor, ktorých nemožno považovať za prototyp homosexuálneho páru, na to prisúdili tvorcovia ich príbehu až príliš veľa bizarných prívlastkov, sú dve zvláštne tragikomické postavičky, ktorých život je kombináciou partnerského stereotypu, nelogických nedorozumení, úchyliiek, (zakázanej) túžby po dieťati, neustálych xenofóbných výhražných telefonátov a kdesi nad ich hlavami visiaceho problému Viktorovej smrtelnej choroby. Opäť pretlak, tentoraz nie podobných situácií, ale rozmanitých tém, ktoré sa navzájom prehlušujú natoľko, že nie je jasný konflikt či problém, ktorý sa tvorcovia snažia nastoliť. Inscenácia tak speje k vymenúvaniu prekážok, ktoré musia postavy denne prekonávať, a tak opäť k laxnému konštatovaniu, že časy, v ktorých žijú im neprajú, že spoločnosť je skazená, že doba je zlá. No áno, doba je zlá. A ďalej?

Lucia Lejková

anketa

aký je váš najväčší herecký sen?

Ľubomíra
krkošková

herečka

Nemám nejakú konkrétnu vysnenú postavu. Chcela by som stretnúť dramaturga alebo režiséra, ktorý by moje profesné alebo osobné vlastnosti dokázal v postave využiť. Oslovuje ma typ postavy ako je Zora Jesenská z inscenácie *Sedem dní do pohrebu*. Je náročná a veľmi zaujímavo napísaná.

stanislava
pázmányová

herečka

Už som hrala postavu, ktorú milujem nadovšetko. Bolo to pred siedmymi rokmi a išlo o drámu Gabriely Preissovej *Jej pastorkyňa*. Dlhú som jej nerozumela a potom sa ma natoľko zmocnila, že za ňu ďakujem.

henrieta
j. kolláriková

herečka

Keď budem staršia chcem hrať dojku v *Romeovi* a *Júlii*. Hrala som ju keď som maturovala na konzervatóriu a zanechala vo mne taký dojem, že by som si ju ešte chcela zahrať. Dokonca som si to bola pozrieť aj v Slovenskom národnom divadle.

PROGRAM

ŠTVRTOK

21:30 - Divadelné námestie - malé pódium

Šamo - Výrostko - Holíč TRIO
KONCERT

22:00 - Divadelné námestie - veľké pódium

Lucia Holinová, Vladimír Holina: Fuga
elledanse Bratislava

23:15 - Národný dom

Andrej Kalinka - Ivan Martinka: Bartimejove pašie
Voľné zoskupenie tvorcov Martinka - Kalinka - Mikuláš Bratislava

PIATOK

09:30 - Národný dom

Peter Stoličný, Ján Štrasser, Igor Bázlik: Polepetko
Divadlo J. G. Tajovského Zvolen

11:00 - Študovňa SKD

Kritická platforma

Hodnotenie inscenácií predchádzajúceho festivalového dňa moderuje: Vladimír Štefko

13:30 - Divadelné námestie - veľké pódium

Ras'to Novotný s kapelou
KONCERT

14:00 - Divadelné námestie - malé pódium

Miguel de Cervantes y Saavedra/Jana Wernerová: Don Quijote
Divadlo na hojdačke Žilina

16:00 - Národný dom

David Mamet: November
Divadlo Aréna Bratislava

19:00 - Štúdio SKD

Fiodor Michailovič Dostojevskij/Daniel Majling: Zločin a trest
Mestské divadlo Žilina

21:30 - Divadelné námestie - veľké pódium

Ras'to Novotný s kapelou
KONCERT

22:00 - Divadelné námestie - veľké pódium

Marek Ťapák: Tanec medzi črepinami
SLUK - Bratislava

23:30 - Národný dom

Miloš Janoušek, Viki Janoušková: Déjà vu
Ticho a spol., Bratislava

V piatok 28. júna očakáva festival svojho **stotisíceho diváka**, ktorého meno bude známe a slávnostne vyhlásené po predstavení Divadla Aréna November po 18:00 v Národnom dome.

Ako správne používať festivalový žurnál

<p>čítanie</p> 	<p>praktický podsedač</p> 	<p>ochrana pred dažďom</p> 	<p>Festivalový žurnál č. 3, 27. 6. 2013 Redakcia: Veronika Folentová, Adriana Hricková, Michal Hricko, Filip Struhárik Foto: Braňo Konečný Vydáva: SKD Martin Náklad: 200 ks</p>
--	---	---	---

Hlavní partneri

MAKSO
solutions for industry

Partneri

Mediálni partneri

